



Examining the Effects of Rural Women's Empowerment on Quality of Life in the Villages of Pol-e Dokhtar County

Sajjad Bazvand^{1*}, Mohammad Karim Raesi²

1. Member of the academic staff of the Social Economic Research Department, Lorestan Province Agriculture and Natural Resources Research and Education Center, Agricultural Research, Education and Promotion Organization, Lorestan, Iran

2. Department of Geography, Payam Noor University, Tehran, Iran

*Corresponding author, Email S.bazvand@areeo.ac.ir

Keywords:

Empowerment, rural women, quality of life, rural development, Lorestan Province.

1. Introduction

Rural women often face greater socio-economic challenges than both rural men and urban populations. Economic crises tend to disproportionately affect rural women, exacerbating existing inequalities. Numerous studies indicate that women are more vulnerable to poverty and gender discrimination than men, largely due to limited access to resources, opportunities, and institutional support needed to enhance their capabilities. In recent decades, empowerment—particularly the empowerment of rural women—has emerged as one of the most important strategies discussed in rural development literature. Women's empowerment is a multidimensional process that strengthens their capacity to participate in economic, social, and decision-making activities. Depending on the prevailing power structures, empowerment may manifest as either passive participation or active engagement in community affairs. Inequitable distribution of power often leads to imbalances in decision-making processes related to management and development planning. Therefore, restructuring power relations in favor of greater local participation can enhance the empowerment of rural communities and contribute to their self-reliance in local governance and development initiatives.

2. Methodology

This study is applied in terms of purpose and employs a descriptive-analytical research design. The statistical population consists of households residing in the rural areas of Pol-e-Dokhtar County. According to the 2016 national census of population and housing, the rural population of the study area comprised 7,358 households. The sample size was determined using Cochran's formula, resulting in a sample of 365 households. Data were collected using a researcher-designed questionnaire. The face and content validity of the questionnaire were confirmed by academic experts, and its reliability was assessed using Cronbach's alpha coefficient. The reliability coefficient for the empowerment component was 0.79, for the quality-of-life component 0.81, and for the overall questionnaire 0.80, indicating acceptable reliability. The empowerment variable was measured using five indicators, while quality of life was measured using six indicators. Data analysis was conducted using inferential statistical methods, including the one-sample t-test, Pearson's correlation coefficient, and multivariate regression analysis.

Received:

26/Feb/2025

Revised:

14/May/2025

Accepted:

16/Oct/2025



3. Findings

The descriptive findings indicate that 68% of respondents were male and 32% were female. In terms of marital status, 74% of respondents were married, while 24% were single. Regarding age distribution, the highest proportion of respondents (27%) belonged to the 41–50 age group, while the lowest proportion (8%) was in the age group above 60 years. In terms of educational attainment, the largest share of respondents (32%) had education below the diploma level, whereas the smallest proportion (14%) held a master's degree or higher. Regarding employment status, the largest group (27%) consisted of self-employed individuals, while retirees represented the smallest group (7%).

4. Discussion and Conclusion

Women constitute nearly half of the rural population and have traditionally played a significant role in rural livelihoods. In addition to household responsibilities, rural women actively participate in agricultural activities, livestock production, carpet weaving, and various handicrafts, contributing substantially to household economies and rural production systems. Consequently, empowering rural women can significantly enhance household economic stability and improve overall family well-being. In the broader perspective, such empowerment contributes to improving the quality of life in rural communities and ultimately supports rural development. This study examined the impact of rural women's empowerment on the quality of life in the villages of Pol-e-Dokhtar County. The overall findings suggest that strengthening women's empowerment requires reducing restrictive social attitudes toward women's participation in social and economic activities and increasing family support for women's engagement in such activities. In addition, institutions responsible for entrepreneurship and rural development should provide targeted training programs to enable rural women to acquire practical skills and establish small-scale businesses within a relatively short period. The findings also indicate that improvements in rural quality of life are closely linked to the empowerment of rural women and the effective utilization of their latent capacities. Without enhancing women's capabilities and participation, sustainable improvements in rural living conditions are unlikely to occur. Empowering rural women can therefore serve as an important strategy for promoting sustainable rural development and reducing rural-to-urban migration. A review of previous studies suggests that most existing research has examined either the determinants of women's empowerment or the quality of life of rural residents separately. Few studies have directly investigated the relationship between rural women's empowerment and the quality of life of rural communities. In this regard, the present study contributes a relatively novel perspective. Overall, the results indicate that the quality of life in the villages under study is at an acceptable level, which is consistent with the findings of Adami et al. (2020). The results are also in line with the findings of Mohammadi et al. (2021), who reported a moderate level of quality of life in the studied rural areas, as well as with the results of Ghasemi et al. (2024), which indicated favorable quality-of-life conditions in the villages of Khairudkenar, Tusktek, Teshe-Abad, and Shariat-Abad across multiple indicators.

How to cite this article:

Bazvand, S. & Raesi, M.K. (2026) Examining the Effects of Rural Women's Empowerment on Quality of Life in the Villages of Pol-e Dokhtar County. *Village and Space Sustainable Development*, 7(1), 1-20. <https://doi.org/10.22077/vssd.2025.9020.1306>





فصلنامه روستا و توسعه پایدار فضا

دوره ۷، شماره ۱، پیاپی ۲۵، بهار ۱۴۰۵، صفحات ۲۰۱-۲۰۰

<https://doi.org/10.22077/vssd.2025.9020.1306>

بررسی اثرات توانمندسازی زنان روستایی بر کیفیت زندگی در روستاهای شهرستان پلدختر

سجاد بازوند^{۱*}، محمد کریم رئیسی^۲

۱. عضو هیأت علمی بخش تحقیقات اقتصادی اجتماعی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان لرستان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، لرستان، ایران

۲. گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

* نویسنده مسئول، ایمیل: S.bazvand@areeo.ac.ir

چکیده

توانمندسازی زنان روستایی موضوعی است که می‌تواند موجبات رشد و شکوفایی را در جوامع روستایی به دنبال داشته باشد و باعث ارتقای کیفیت زندگی روستاییان شود. هدف پژوهش حاضر ارزیابی تأثیر توانمندسازی زنان روستایی بر کیفیت زندگی است. این پژوهش از نظر هدف پژوهش کاربردی است که از نظر شیوه اجرا به صورت توصیفی انجام گردیده است. جامعه آماری تحقیق را زنان بالای ۱۸ سال روستاهای شهرستان پلدختر تشکیل داده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ برابر با ۷۳۸۵ زن بوده است. به منظور مشخص نمودن تعداد نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است که بر طبق آن تعداد ۳۶۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد. به منظور گردآوری اطلاعات و داده‌های تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است که روایی صوری و محتوایی آن بوسیله اساتید و متخصصان مورد تایید قرار گرفت و پایایی آن نیز به وسیله آلفای کرونباخ برای مؤلفه توانمندسازی به مقدار ۰/۷۹ و برای مؤلفه کیفیت زندگی به مقدار ۰/۸۱ و کل پرسشنامه به مقدار ۰/۸۰ به دست آمد که نشان دهنده پایایی مناسب پرسشنامه است. به منظور تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق از آزمون تی تک نمونه‌ای، ضریب همبستگی اسپیرمن و تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد که وضعیت توانمندی زنان روستایی با میانگین ۳/۱۰۷ مناسب است و وضعیت کیفیت زندگی روستاهای مورد مطالعه با میانگین ۳/۰۹۶ نیز مناسب ارزیابی شده است. نتایج بررسی رابطه بین توانمندسازی زنان و کیفیت زندگی روستاییان (بامقدار همبستگی ۰/۲۶۹) نشان داد که رابطه مستقیم و معنادار میان آن‌ها برقرار است. نتایج بررسی اثرات توانمندسازی زنان بر کیفیت زندگی روستایی نشان داد که بیش‌ترین تأثیر را بر متغیر اقتصادی کیفیت زندگی با مقدار ضریب بتای ۰/۳۶۸ داشته است و همچنین بر متغیر اجتماعی با مقدار ضریب بتای ۰/۳۱۱، بر متغیر کالبدی فضایی با مقدار ضریب بتای ۰/۲۵۴، بر متغیر سلامت و بهزیستی با مقدار ضریب بتای ۰/۱۹۸ و بر متغیر زیست محیطی نیز با مقدار ضریب بتای ۰/۱۵۲ تأثیرگذار است.

واژگان کلیدی:

توانمندسازی، زنان روستایی، کیفیت زندگی، توسعه روستایی، استان لرستان.

تاریخ ارسال:

۱۴۰۳/۱۲/۰۸

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۴/۰۲/۲۴

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۰۷/۲۴

۱- مقدمه

زنان روستایی همیشه نسبت به مردان و زنان شهری با مشکلات بیشتری مواجه هستند (گلشنی و شیری، ۱۴۰۴). بحران اقتصادی نیز بر آنها تأثیر بیشتری گذاشته است (تاراسی و همکاران، ۱۳۹۹). همچنین مطالعات نشان داده است که زنان بیشتر از مردان از فقر و تبعیض جنسیتی رنج می‌برند (دیرو^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). این مساله بدین دلیل است که زنان از قابلیت‌ها و امکانات لازم در جهت افزایش توانمندی برخوردار نمی‌باشند (بوزرجمهری و جوانی، ۱۴۰۱). در دهه‌های اخیر از جمله مهم‌ترین راهبردهای ارائه شده برای توسعه روستایی در متون توسعه، توانمندسازی به ویژه توانمندسازی زنان روستایی در ابعاد مختلف آن است (یاسمی و همکاران، ۱۴۰۲). بسته به ساختار قدرت، توانمندسازی می‌تواند مولد (مشارکت منفعل) یا غیرمولد (مشارکت فعال) باشد. به طوری که نابرابری در توزیع قدرت باعث عدم تعادل در نظرات و نظرات حوزه‌های درگیر در فرآیند مدیریت و برنامه‌ریزی می‌شود. به طوری که تغییر در ساختار قدرت به منظور توانمندسازی کامل جوامع محلی می‌تواند ضامن خودتکایی آنها برای مدیریت محلی باشد (علی بیگی و تقی بیگی، ۱۴۰۲). توانمندسازی زنان روستایی یک ضرورت برای توسعه اشتغال، رشد و توسعه پایدار، افزایش کیفیت زندگی و بقای زندگی روستایی است. برای دستیابی به توسعه پایدار در روستاها باید با توانمندسازی منابع موجود در روستاها به ویژه نیروی انسانی را برنامه‌ریزی و تجهیز کرد. در فرآیند توسعه، توانمندسازی که مدیریت بهتر در هر بخش را به همراه دارد، می‌تواند با افزایش توانمندی‌ها و ظرفیت‌های استفاده‌کنندگان آن بخش، توسعه را تسریع بخشد (حجاریان و همکاران، ۱۴۰۳).

کیفیت زندگی مفهومی چندبعدی است که شرایط زندگی انسان را مشخص می‌کند (عظیمی و همکاران، ۱۴۰۳). اصطلاح کیفیت زندگی به طور کلی برای ارزیابی رفاه مردم یا جوامع به صورت یک کل مورد استفاده قرار می‌گیرد (اسماعیل پور، ۱۴۰۰). کیفیت زندگی را نباید با مفهوم استاندارد زندگی که اساساً بر درآمد مبتنی است، اشتباه گرفت (میرعلیجانی و خراسانی، ۱۴۰۰)؛ بلکه شاخص‌های استاندارد آن از قبیل ثروت و اشتغال، محیط ساخته شده، سلامت جسمی و روانی، آموزش، تفریح و فراغت، جرم و جنایت و ایمنی و تعلق اجتماعی است (زینالی عظیم و کرمی، ۱۴۰۲). علاوه بر این، جنبه‌های انتزاعی‌تر همچون آزادی، حقوق بشر و شادی غالباً با کیفیت زندگی در ارتباط می‌باشند (نوادا-پنا^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). یکی از اهداف راهبردی توسعه پایدار روستایی دسترسی به کیفیت زندگی است. بنابراین، انسان در طول زندگی خود، به خصوص از دهه ۱۹۷۰، در پی ارتقای کمی و کیفی زندگی بوده است. براین اساس کیفیت زندگی هدف و وسیله توسعه پایدار است (زیلا و کرزیشکوفسکا^۳، ۲۰۱۸).

بر همین اساس برنامه‌ریزان توسعه بر این باورند که برنامه‌ریزی می‌بایست در جهت ارتقای کیفیت زندگی باشد و هدف برنامه‌ریزان روستایی بهبود و افزایش کیفیت زندگی روستاییان در همه بعدها و زمینه‌ها است (برقی و همکاران، ۱۴۰۱). نوع معیشت و توان کمتر به منظور مقابله با بلایا، تراکم اندک سکونتگاه‌های روستایی، کم شدن اشتغال و درآمد در بخش کشاورزی، محدودیت دسترسی به حمل و نقل، ضعف منابع درآمد و عدم فرصت‌ها و موقعیت‌های شغلی مناسب از مهم‌ترین چالش‌های کیفیت زندگی در روستاهای شهرستان پلدختر است. زنان به‌عنوان نیمی از جمعیت جامعه روستایی می‌توانند اثرات بسیار زیادی در بالابردن کیفیت زندگی در روستاهای شهرستان پلدختر ایفا نمایند

¹ - Diiro

² - Nevado-Peña

³ - Zyla and Krzyszkowska

به همین خاطر توانمند ساختن زنان روستایی گامی موثر در بالابردن افزایش کیفیت زندگی روستاییان و کاهش کمبودهای زندگی آنها است. بنابراین توانمندسازی زنان روستایی می‌تواند شرایطی را مهیا سازد تا کیفیت زندگی روستاییان ارتقا یابد. بر همین اساس هدف این پژوهش در وهله اول بررسی وضعیت توانمندسازی زنان روستایی و همچنین وضعیت کیفیت زندگی روستاییان است و در وهله دوم ارزیابی میزان تاثیرات توانمندسازی زنان بر کیفیت زندگی خانوارهای روستایی است. این پژوهش در پی پاسخ به این سوال است که وضعیت توانمندسازی زنان روستاهای شهرستان پلدختر در چه اندازه است؟ و توانمندسازی زنان تا چه اندازه بر کیفیت زندگی در روستاها تأثیرگذار است؟

۲- بنیان نظریه‌ای

توانمندسازی

مفهوم «توانمندسازی» در مقابل برخی مفاهیم مانند مفهوم «برابری» که به‌آسانی و مستقیماً قابل درک است (منوچهری و همکاران، ۱۴۰۲)؛ مفهومی بسیار گسترده و متغیر است که باتوجه به شرایط و زمینه‌ها مورد استفاده نویسندگان مختلف قرار می‌گیرد (بوزرجمهری و جوانی، ۱۴۰۱). توانمندسازی چهار وظیفه‌ای است که فرد هنگام انجام فعالیت‌های کاری خود از خود بروز می‌دهد. این چهار بعد توانمندسازی شامل معناداری، تأثیر، شایستگی و انتخاب است (فورنی^۱، ۲۰۲۱). کانگر و کانگو معتقدند که هر راهبرد یا تکنیک مدیریتی که منجر به افزایش حق تعیین سرنوشت و خودکفایی زنان شود، به توانمندسازی آنان می‌انجامد. برعکس، هر راهبردی که حق تعیین سرنوشت یا خودکفایی زنان را تضعیف کند، احساس «عدم قدرت» را در آنان تقویت کند، به عدم توانمندی منجر خواهد شد (یاسمی و همکاران، ۱۴۰۲).

توانمندسازی زنان نیز به معنای مقابله با وضعیت بی‌قدرتی زنان است. این مفهوم به تدارک و تسلط بیشتر زنان بر منابع و کسب منافع اطلاق می‌گردد (بوزرجمهری و جوانی، ۱۴۰۱). توانمندسازی زنان موجب می‌شود که به منابع و امکانات دسترسی داشته باشند، استقلال مالی، قدرت بازپرداخت وام و قدرت پس انداز داشته باشند و نقش فعالی در جامعه ایفا کنند (ظفری نسب و همکاران، ۱۴۰۲). علاوه بر آن نسبت به نقش زنان در جامعه نگرش مثبت داشته و دارای استقلال، اعتماد به نفس و خودکارآمدی، عزت نفس، توانایی بیان خواسته‌ها و پیگیری علایق خود باشند (علی بیگی و تقی بیگی، ۱۴۰۲). زایمرمن^۲ (۲۰۰۰) با بررسی تعاریف رایج توانمندسازی، مفاهیم مشترک مستتر در آن را با تفویض قدرت و اختیار، ماموریت دادن و قدرت بخشی مرتبط می‌داند. در تعریف وی از توانمندسازی مفاهیمی مانند کاستن از درماندگی، بی‌قدرتی و بیگانگی دیده می‌شود. از دیدگاه صاحب‌نظران نگرش‌های متفاوتی در رابطه با واژه توانمندسازی وجود دارد. برخی مانند سن^۳ (۲۰۰۹)، کروکر و رویترز^۴ (۲۰۱۰) و کیلهر^۵ (۲۰۱۴) توانمندسازی را با مجموعه توانایی‌های فردی می‌دانند که به عوامل زیادی از جمله ویژگی‌های شخصی، تغذیه مناسب، سلامتی، پناهگاه خوب و غیره بستگی دارد (عینالی و همکاران، ۱۴۰۱).

¹ - Forney

² - Zimmerman

³ - Sen

⁴ - Crocker and Robeyns

⁵ - Keleher

باتوجه به اینکه زنان عامل مؤثری در توسعه کشاورزی هستند، توانمندسازی آنان یکی از دغدغه‌های ساختاری در بحث حقوق بشر و توسعه است (یاسمی و همکاران، ۱۴۰۲). موضوع توانمندسازی زنان گامی ضروری برای قرارگرفتن در مسیر توسعه انسانی و مدیریت استعداد تلقی می‌شود (عظیمی و همکاران، ۱۴۰۲). کاتانو و چپمن (۲۰۱۰) مدلی را برای توانمندسازی زنان ارائه نمودند که متشکل از سه مرحله اهداف، اقدام و تأثیر و سه جزء خودکارآمدی، آگاهی، و صلاحیت که در یک بستر اجتماعی اتفاق می‌افتد، است (حجاریان و همکاران، ۱۴۰۳).

نایاک و ماهانتا (۲۰۰۹) قدرت تصمیم‌گیری زنان در خانه، آزادی حرکت، پذیرش نقش‌های جنسیتی نابرابر، فرصت تحصیل، فرصت شغلی، قرارگرفتن در رسانه‌ها، تجربه خشونت خانگی و مشارکت سیاسی به‌عنوان شاخص‌های توانمندسازی زنان در نظر گرفته شد (عظیمی و همکاران، ۱۴۰۱). از دیدگاه برخی محققین، توانمندسازی زنان در ابعاد اجتماعی و فرهنگی، زنان را از فشارهایی که باعث می‌شود و آنها را از استفاده کامل از توان خود باز می‌دارد رهایی می‌بخشد، بنابراین زنان می‌توانند با رضایتمندی در فعالیت‌های اجتماعی شرکت کنند. شرکت نمایند (ظفری نسب و همکاران، ۱۴۰۰). توانمندسازی زنان اساساً راهی برای بهبود موقعیت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی زنان از وضعیت دیده‌نشدن آنها در جامعه است. هنگامی که زنان به‌درستی برای کسب درآمد، انباشت دارایی و افزایش امنیت مالی خود توانمند شوند، توانایی کشور را برای حمایت از صنعت و رشد اقتصادی با ایجاد مشاغل جدید و گسترش استعدادهای و منابع انسانی موجود در آن تقویت می‌کنند. به‌صورت چشمگیری به رسمیت شناخته می‌گردد که زنان در تجارت، محرک‌های تازه رشد پایدار و ستاره‌های روبه‌رشد اقتصاد در کشورهای درحال توسعه هستند (هان^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). بر طبق تجربه، در مناطقی که تعاون و مشارکت زنان در راه‌اندازی شغل و اقتصاد بالاست، رفاه اجتماعی نیز بالاتر است، چرا که مشارکت و همیاری زنان در بازار کار، نرخ بیکاری را کاهش می‌دهد، درآمد سرانه را بهبود می‌بخشد و رفاه را برای همه جوامع بهبود می‌بخشد (حق پناه و صادقلو، ۱۴۰۰).

بررسی منابع مختلف نشان می‌دهد که توانمندسازی از دیدگاه‌های مختلف موردتوجه قرار گرفته است. از منظر روان‌شناختی، توانمندسازی کنترل بر خود و موقعیت‌هایی است که فرد در آن زندگی می‌کند. از دیدگاه اقتصادی، توانمندسازی با دسترسی به منابع تولید، تخصیص بهینه منابع، مدیریت معیشت، تصمیم‌گیری‌های اقتصادی، برابری و کاهش فقر مرتبط است. از منظر سیاسی و نهادی، توانمندسازی با مشارکت در تصمیم‌گیری، دسترسی به قدرت، ایفای نقش، تأثیرگذاری در سیاست‌های عمومی، کاستن از نابرابری و غیره ارتباط دارد (عینالی و همکاران، ۱۴۰۱).

کیفیت زندگی

امروزه کیفیت زندگی به معنای زندگی مطلوب مبتنی بر ارزش‌های انسانی و اجتماعی است و شاخص‌های بهبود درآمد اقتصادی را نیز در نظر می‌گیرد (حسین زاده و همکاران، ۱۴۰۱). کیفیت زندگی اساساً برای ارزیابی رفاه افراد یا جوامع به‌عنوان یک کل استفاده می‌شود (نادری مهدی و همکاران، ۱۴۰۲). کیفیت زندگی مفهومی پیچیده و چندبعدی است که متأثر از عواملی مانند زمان و مکان، ارزش‌های شخصی و گروهی است و به همین دلیل برای افراد و اقشار گوناگون معانی مختلفی دارد (داروگری و همکاران، ۱۴۰۲). برخی آن را به زیست‌پذیری یک منطقه، برخی دیگر معیار جذابیت و بعضی آن را به رفاه عمومی، رفاه اجتماعی، شادی، رضایت و غیره تعبیر شده است (غلامی و همکاران، ۱۴۰۳).

^۱ - Han

علاوه بر آن، در کیفیت زندگی عامل‌های مادی توسعه اقتصادی و تولید داخلی به همراه عامل‌های غیرمادی مانند سطح سواد و فرهنگ، کیفیت اوقات فراغت و تفریح، محیط‌زیست، احساس شادی فردی، آزادی و وحدت ملی مورد بررسی قرار می‌گیرد (جوانشیری و همکاران، ۱۴۰۱). کیفیت زندگی موضوعی است که به‌منظور توصیف توسعه و رفاه جامعه مورد استفاده قرار می‌گیرد، به بیان دیگر این مفهوم بیانگر وضعیت زندگی و رفاه افراد است تا بهترین روش‌های زندگی را در اختیار آنها قرار دهد (برقی و همکاران، ۱۴۰۱).

کیفیت زندگی یک مفهوم کلیدی در برنامه‌ریزی روستایی محسوب می‌شود. وجود مشکلات و چالش‌ها در زمینه کیفیت زندگی مانع توسعه در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و فیزیکی در مناطق می‌شود. مفهوم کیفیت زندگی یکی از اساسی‌ترین مفاهیم توسعه در عصر امروز است که به بررسی و ارزیابی رفاه عمومی فرد و جامعه می‌پردازد. اگرچه این مفهوم جدید نیست و برای مدت طولانی مورد توجه بوده است، اما اکنون در طیف گسترده‌ای از زمینه‌های توسعه، بهداشت و سیاست استفاده می‌شود (داروگری و همکاران، ۱۴۰۲). شارپ، وی برای ارزیابی شاخص‌های کیفیت زندگی معیارهایی را برمی‌شمارد. به گفته وی، شاخص کیفیت زندگی باید هدف مشخصی داشته باشد، بر اساس یک نظریه استوار باشد و در قالب یک شاخص واحد ارائه شود. اما در عین حال باید بتواند زمینه‌های مختلفی را تحت پوشش درآورد (برقی و همکاران، ۱۴۰۱).

بلوک (۲۰۰۵) بر این باور است که کیفیت زندگی انعکاسی از شرایط محیطی، اجتماعی، اقتصادی و غیره در مناطق روستایی است که زمینه نظارت بر برنامه‌ریزی توسعه جوامع روستایی را فراهم می‌کند (بین و بارکوفسکا، ۲۰۲۳)؛ و به عبارتی ابزار قدرتمندی در این زمینه است. هدف نهایی از بررسی کیفیت زندگی روستاییان دستیابی به اهمیت ایجاد زندگی مطلوب برای جوامع روستایی و متعاقب آن احساس هدفمندی و احساس لذت در آن نهفته است (محمدی و همکاران، ۱۴۰۰). بر همین اساس کیفیت زندگی روستایی نشان دهنده وضعیتی است که میزان بهره، ثروت، رفاه و رفاه فردی یا اجتماعی در روستاها را بیان می‌کند (هامر و اسپرز، ۲۰۲۲)؛ و با بهره‌مندی از شاخص‌های عینی (اقتصادی، اجتماعی، محیطی و جسمی) و روانی (رضایت) به وضعیت زندگی یک شخص یا یک جامعه روستایی می‌توان پی برد، بر این اساس زندگی با کیفیت مطلوب در روستاها موقعی توسعه پیدا می‌کند که دولت‌ها قادر باشند روندهای موثر اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی را در سطح روستا به ارمغان آورد (نادری مهدبی و همکاران، ۱۴۰۲).

قاسمی و همکاران (۱۴۰۳) در مطالعه‌ای به ارزیابی شاخص‌های کیفیت زندگی در نواحی روستایی شهرستان نوشهر پرداختند. نتایج نشان داد که روستاهای خیرودکنار، توسکتک، تشه آباد، شریعت آباد در تمامی معیارهای کیفیت زندگی وضعیت بهتری نسبت به سایر روستاهای بخش مرکزی نوشهر دارند. همچنین فاصله روستا از جاده اصلی، فاصله روستا تا شهر در کیفیت زندگی روستاهای نمونه تأثیر دارد. ظفری نسب و همکاران (۱۴۰۲) در مطالعه‌ای به شناسایی و تبیین ابعاد و مولفه‌های توانمندسازی زنان روستایی استان لرستان پرداختند. نتایج نشان داد که بعدهای آموزش و ترویج، خصوصیات شخصی- روان‌شناختی، اقتصادی، ساختاری و اجتماعی فرهنگی در توانمندسازی زنان روستایی استان نقش دارند. حسین زاده و همکاران (۱۴۰۱) به بررسی کیفیت زندگی روستایی با تأکید بر شاخص‌های کالبدی پرداختند. نتایج نشان داد که در کیفیت کالبدی روستاهای شهرستان بندر انزلی، سه متغیر فاصله روستاها از مرکز شهرستان (بندر انزلی)، فاصله از منطقه آزاد تجاری-اقتصادی انزلی و اندازه روستاها (تعداد جمعیت) تأثیر گذار هستند. عینالی و همکاران (۱۴۰۱)

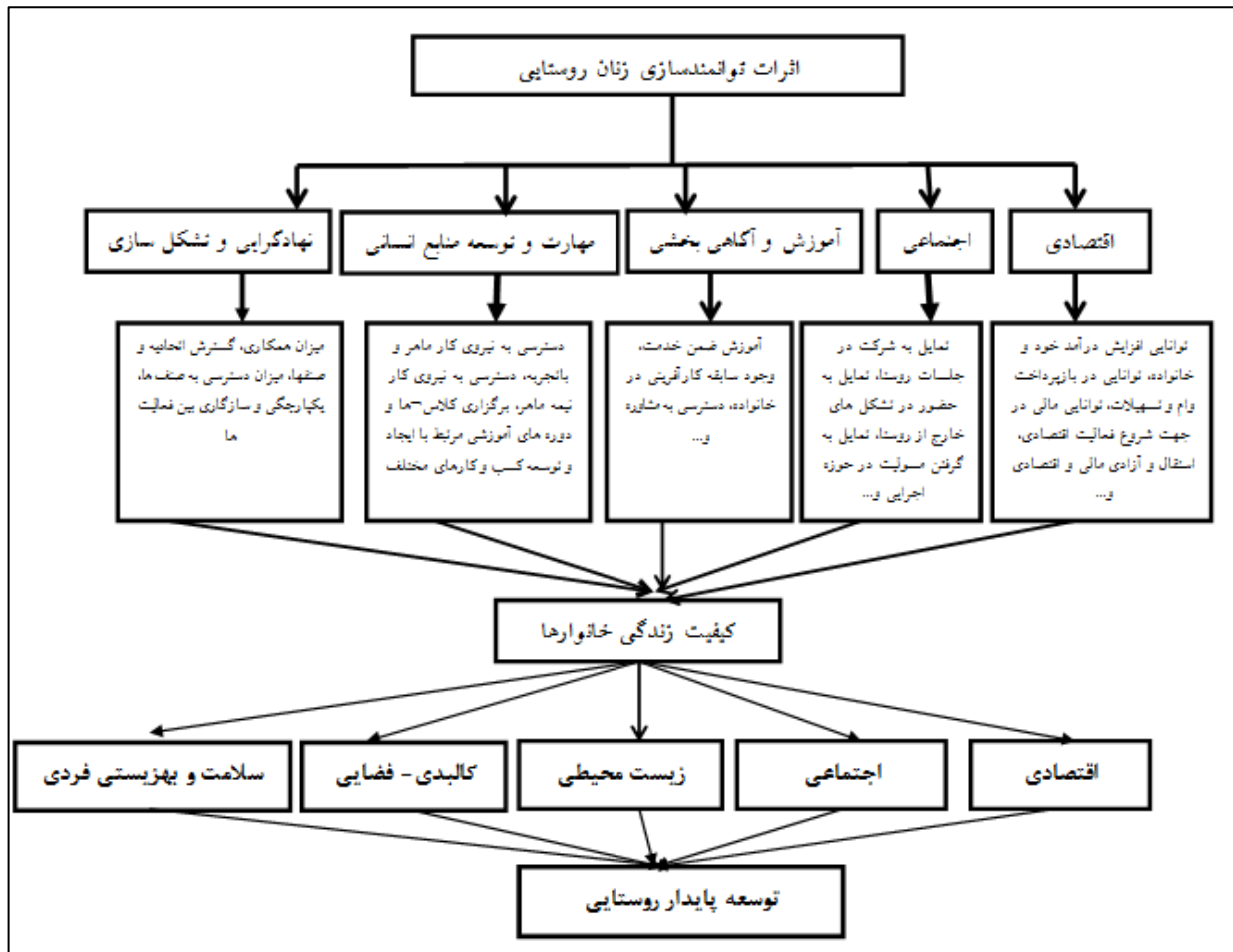
¹ - Bień & Barkowska

² - Hammer & Spears

در مطالعه‌ای به بررسی اثرات توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی خانوارهای روستایی در راستای کاهش اثرات خشکسالی در شهرستان سرپل ذهاب پرداختند. نتایج نشان داد که دسترسی به منابع مالی، بهبود فضای کست و کار و سرمایه اجتماعی محلی به ترتیب بیش‌ترین تأثیر را در توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی در راستای کاهش اثرات خشکسالی دارند. ظفری نسب و همکاران (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای به بررسی عوامل موثر بر توانمندسازی زنان روستایی پرداختند. نتایج بیانگر این است که عامل‌های تأثیرگذار در توانمندسازی چهار بعد آموزشی (دانش، تولید، خودآگاهی)، فردی (خودراهبری و تولید)، ساختاری (قوانین تسهیل کننده، ساختارسازی تولید) و فرهنگی- اجتماعی (فرهنگ سازی و قدرت فعالیت اجتماعی) را شامل می‌شود. محمدی و همکاران (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای به بررسی کیفیت زندگی در روستاهای شهرستان طارم انجام دادند. نتایج بیانگر این است که بیشتر نمونه کیفیت زندگی را در سطح متوسط ارزیابی نمودند و در کل اکثر بدهای مورد بررسی شده شاخص کیفیت زندگی در روستاهای شهرستان طارم توانستند حدود ۴۳ درصد از تغییرات را تشریح نمایند. میزان رضایت از کیفیت زندگی در روستاها و ۵۷ درصد باقیمانده ناشی از عوامل خارج از محدوده این تحقیق است.

آدمی و همکاران (۲۰۲۰) ارزیابی ذهنی کیفیت زندگی ساکنان روستایی نیجریه را به انجام رساندند. محققان دریافته‌اند، کیفیت زندگی ساکنان روستایی در نیجریه ضعیف است، بنابراین دولت و مداخله جامعه در ایجاد فرصت‌های شغلی به زیرساخت‌ها ضروری است تا وضعیت اقتصادی ساکنین روستایی در منطقه مورد مطالعه بهبود یابد. هاک و همکاران (۲۰۲۰) توانمندسازی زنان در بنگلادش را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که شش مؤلفه چهارچوب قانونی، دسترسی به خدمات ملی، آموزش کارآفرینی، دسترسی به تسهیلات، نقش انجمن‌های تجاری زنان و مشارکت خانواده و همسر را بر توسعه کارآفرینی زنان موردبررسی قرار دادند. بر اساس نتایج، آموزش کارآفرینی، انجمن‌های حمایتی مختلف و همکاری خانواده و همسر بر توانمندی کارآفرینی زنان مؤثر است. فتش (۲۰۱۷) با هدف ارزیابی تغییرات کیفیت زندگی و خوداشتغالی در بین کشاورزان دارای معلولیت، نشان داده است که مشارکت در پروژه توانمندی کشاورزی به طور مثبت با سطوح افزایش سریع کیفیت زندگی مرتبط است. شرکت کنندگان افزایش کیفیت زندگی و توانایی آنها برای ادامه کار و زندگی در خانه‌هایشان را گزارش کردند. چن و همکاران (۲۰۱۷) کیفیت زندگی در مناطق روستایی چین را مورد مطالعه قرار داده است. محققان در تحلیل یافته‌ها بیان می‌دارند که وضعیت شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی بر کیفیت زندگی روستاییان بر رضایتمندی از آن اثر داشته است.

بررسی مطالعات انجام شده نشان‌دهنده این است که مطالعات داخلی و خارجی انجام شده اغلب تنها در راستای توانمندسازی زنان و یا کیفیت زندگی در روستاها است و هیچ‌کدام از مطالعات به این موضوع که توانمندسازی زنان روستایی چه تأثیری بر کیفیت زندگی روستایی داشته است نپرداختند و از این حیث این مطالعه به‌عنوان اولین مطالعه‌ای است که به این موضوع پرداخته است و به همین خاطر پیشینه‌ای که هر دو موضوع را با یکدیگر سنجیده باشد وجود ندارد.



شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

۳- روش، تکنیکها و قلمرو

این پژوهش از نظر هدف به عنوان یک پژوهش کاربردی است که از نظر شیوه اجرا به شکل توصیفی - تحلیلی انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق متشکل از زنان روستایی در شهرستان پلدختر است که بر طبق آخرین سرشماری در سال ۱۳۹۵ جمعیت آنها برابر با ۷۳۸۵ نفر بوده است (مرکزآمار ایران، ۱۳۹۵). به منظور مشخص نمودن تعداد نمونه از فرمول کوکران استفاده گردیده است که بر طبق آن تعداد ۳۶۵ نفر به عنوان نمونه در میان چهار دهستان میانکوه غربی، دهستان ملاوی، دهستان جلوگیر و دهستان جایدر انتخاب شده است (جدول ۱).

جدول ۱- تعداد پرسشنامه اختصاص یافته به هر یک از دهستانها

دهستان	جمعیت زنان	درصد پرسشنامه *	تعداد پرسشنامه *
میانکوه غربی	۶۷۴	۹	۳۳
ملاوی	۲۵۴۳	۳۴/۵	۱۲۶
جلوگیر	۱۰۷۵	۱۴/۵	۵۳
جایدر	۳۰۹۳	۴۲	۱۵۳
کل	۷۳۸۵	۱۰۰	۳۶۵

منبع: مرکزآمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات نگارنده، ۱۴۰۳*

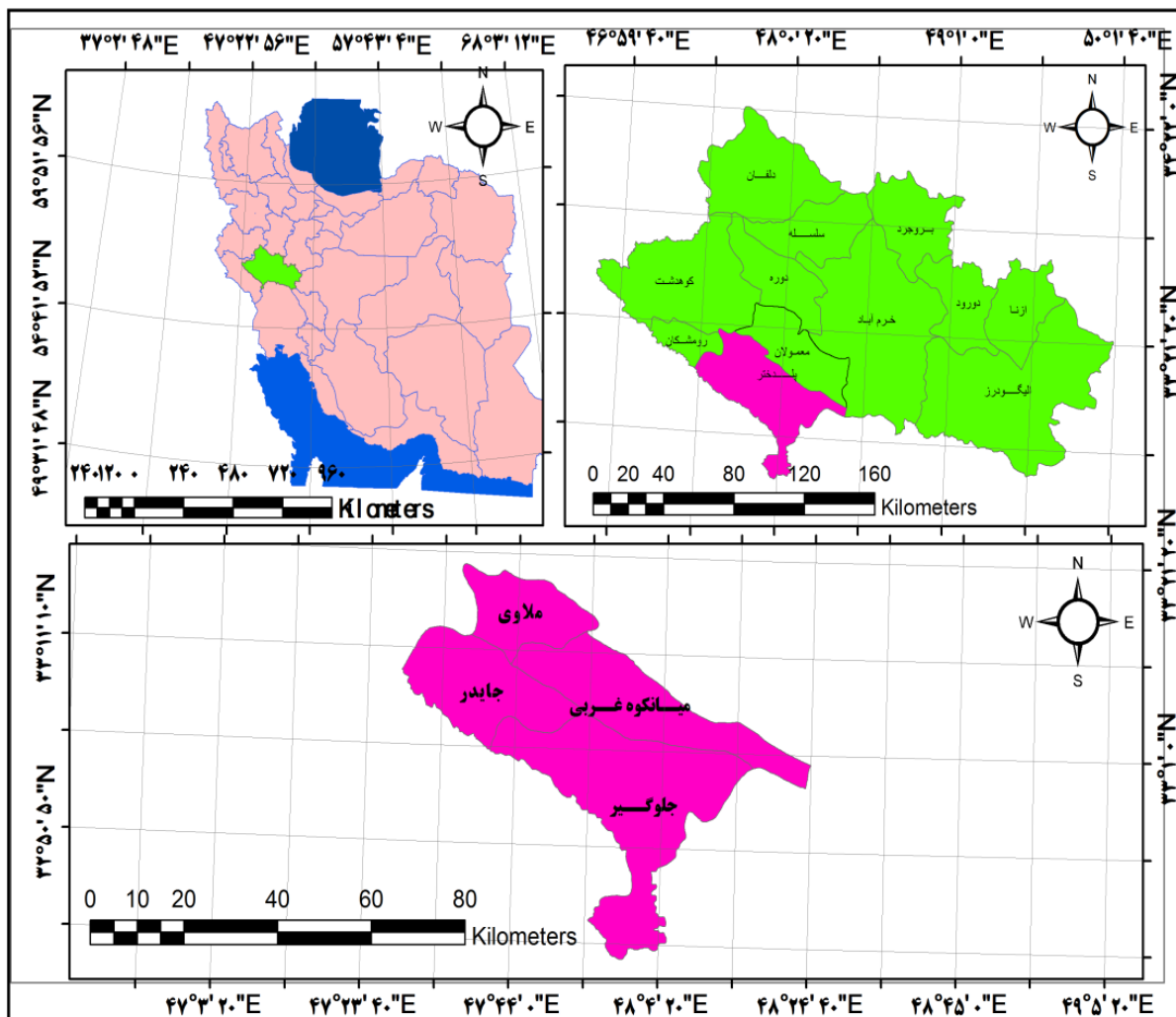
به منظور گردآوری اطلاعات و داده‌های تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است که روایی صوری و محتوایی آن به‌وسیله اساتید و متخصصان مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن نیز به‌وسیله آلفای کرونباخ برای مؤلفه توانمندسازی به مقدار ۰/۷۹ و برای مؤلفه کیفیت زندگی به مقدار ۰/۸۱ و کل پرسشنامه به مقدار ۰/۸۰ به دست آمد که نشان دهنده پایایی مناسب پرسشنامه است. متغیرهای تحقیق در توانمندسازی شامل ۵ شاخص و در کیفیت زندگی شامل ۶ شاخص است (جدول ۲). به منظور تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق از آزمون تی تک نمونه‌ای، ضریب همبستگی اسپیرمن و تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است.

جدول ۲- مؤلفه‌ها، شاخص و گویه‌های تحقیق

مؤلفه	شاخص	گویه‌ها
	اقتصادی	توانایی افزایش درآمد خود و خانواده، توانایی در بازپرداخت وام و تسهیلات، توانایی مالی در جهت شروع فعالیت اقتصادی، استقلال و آزادی مالی و اقتصادی، دسترسی به منابع تولیدی، دسترسی به بازارهای متعدد، آگاهی از بازارها، توسعه کسب و کارهای کوچک و خانگی، اشتغال در صنایع دستی، اشتغال در فعالیت‌های دامداری و کشاورزی، داشتن انگیزه جهت راه اندازی خود اشتغالی، داشتن پس انداز فردی و خانوادگی، داشتن انگیزه برای پس انداز پول و سرمایه
توانمندسازی زنان	اجتماعی	تمایل به شرکت در جلسات روستا، تمایل به حضور در تشکلهای خارج از روستا، تمایل به گرفتن مسولیت در حوزه اجرایی، اظهار و نظر در تصمیمات خانواده، میزان آگاهی از مزیت مشارکت در جامعه، میزان آگاهی از توانایی‌ها، میزان آگاهی از قوانین مقررات، میزان آگاهی از حقوق اجتماعی و قانونی خود، تمایل به افزایش و ادامه تحصیل، تمایل به شرکت در کلاس‌های ترویجی، میزان مشارکت در انتخابات روستا، میزان مشارکت در انتخابات ملی،
	مهارت و توسعه منابع انسانی	دسترسی به نیروی کار ماهر و باتجربه، دسترسی به نیروی کار نیمه ماهر، برگزاری کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی مرتبط با ایجاد و توسعه کسب و کارهای مختلف،
	نهادگرایی و تشکل سازی	میزان همکاری، گسترش اتحادیه و صنف‌ها، میزان دسترسی به صنف‌ها، یکپارچگی و سازگاری بین فعالیت‌ها
	آموزش و آگاهی بخشی	آموزش ضمن خدمت، وجود سابقه کارآفرینی در خانواده، دسترسی به مشاوره
	اقتصادی	اشتغال محلی، قدرت خرید، درآمد و پس انداز، مالکیت فرد
	اجتماعی	امکانات بهداشتی، امنیت فردی و اجتماعی، اوقات فراغت، ماندگاری در روستا، امکانات آموزشی
کیفیت زندگی روستایی	زیست محیطی	جذابیت محیط، کیفیت محیط، میزان آلودگی (صوتی- هوا)، جمع‌آوری زباله
	کالبدی- فضایی	کیفیت مصالح ساختمانی، کیفیت معابر روستا، کیفیت مسکن روستا
	سلامت و بهزیستی فردی	دسترسی مناسب به خدمات بهداشتی درمانی، امید به آینده، رضایت از زندگی

منبع: غلامی و همکاران، ۱۴۰۳؛ داروگری و همکاران، ۱۴۰۲؛ حجاریان و همکاران، ۱۴۰۳؛ تاراسی و همکاران، ۱۳۹۹؛ یاسمی و همکاران، ۱۴۰۲؛ منظم اسماعیل پور، ۱۴۰۰؛ بوزرجمهری و جوانی، ۱۴۰۳؛ برقی و همکاران، ۱۴۰۱

شهرستان پلدختر از شمال و شرق به شهرستان معمولان، از غرب و شمال غربی به شهرستان رومشکان و کوهدشت، از جنوب به استان خوزستان و ایلام محدود است. شهرستان پلدختر در حدود ۱۱۰ کیلومتری جنوب غربی خرم‌آباد واقع شده و شهرستان مرزی بین استان‌های لرستان و ایلام و خوزستان است. پلدختر حدود ۲۵ کیلومتر با شهرستان رومشکان فاصله دارد؛ و همچنین حدود ۴۵ کیلومتر با شهرستان دره‌شهر از استان ایلام و حدود ۱۰۰ کیلومتر با اندیمشک خوزستان فاصله دارد (فرمانداری شهرستان پلدختر، ۱۴۰۳).



شکل ۲- نقشه محدوده مورد مطالعه

۴- یافته‌ها و تحلیل داده

یافته‌های پژوهش به دو شکل توصیفی و استنباطی مورد بررسی قرار گرفت. ابتدا یافته‌های توصیفی و سپس یافته‌های استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج یافته‌های توصیفی بیانگر این است از نظر وضعیت تأهل ۷۱ درصد از پاسخگویان به متأهل تعلق دارد و ۲۹ درصد دیگر به مجردها اختصاص دارد. از نظر سنی بیش‌ترین درصد فراوانی با ۲۹ درصد مربوط به گروه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال است و گروه سنی بالاتر از ۶۰ سال با ۷ درصد از فراوانی نیز کم‌ترین درصد فراوانی به خود اختصاص داده است. نتایج یافته‌ها در رابطه با تحصیلات نشان داد که بیش‌ترین درصد فراوانی مربوط به گروه تحصیلی زیر دیپلم با ۳۲ درصد و کم‌ترین درصد فراوانی با ۱۴ درصد مربوط به گروه تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر بوده است. از نظر اشتغال بیش‌ترین درصد فراوانی با ۲۷ درصد به گروه شغلی آزاد و کم‌ترین درصد فراوانی با ۷ درصد به بازنشستگان اختصاص یافته است (جدول ۳).

جدول ۳- خلاصه‌ای از یافته‌های توصیفی پاسخگویان

متغیر	فراوانی	درصد فراوانی
وضعیت تاهل	مجرد	۲۹
	متاهل	۷۱
سن	۴۱-۵۰ سال	۲۹
	بالا تر از ۶۰ سال	۷
تحصیلات	زیردیپلم	۳۲
	کارشناسی ارشد	۱۴
شغل	آزاد	۲۷
	بازنشستگان	۷

بررسی وضعیت توانمندسازی زنان روستایی

به منظور بررسی وضعیت شاخص‌های توانمندسازی در روستاهای شهرستان پلدختر از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردیده است. نتایج آزمون نشان داد که سطح معناداری به دست آمده از سطح معناداری ۰/۰۵ کم‌تر است؛ بنابراین نتایج به دست آمده به جامعه آماری قابل تعمیم است. نتایج نشان داد که از میان ۵ شاخص مورد بررسی میانگین به دست آمده برای هر ۵ شاخص بزرگ‌تر از میانگین مطلوبیت عددی است. شاخص اجتماعی با میانگین ۳/۱۳۳ بیش‌ترین میانگین را در میان شاخص‌های مورد بررسی به خود اختصاص داده است و به عبارت دیگر توانمندسازی اجتماعی زنان در روستاهای مورد مطالعه مناسب ارزیابی شده است. عواملی همچون تمایل به شرکت در جلسات روستا، تمایل به حضور در تشکل‌های خارج از روستا، تمایل به گرفتن مسئولیت در حوزه اجرایی، اظهار و نظر در تصمیمات خانواده، آگاهی از مزیت مشارکت در جامعه، آگاهی از توانایی‌ها، آگاهی از قوانین مقررات، آگاهی از حقوق اجتماعی و قانونی خود، تمایل به افزایش و ادامه تحصیل، تمایل به شرکت در کلاس‌های ترویجی، میزان مشارکت در انتخابات روستا و مشارکت در انتخابات ملی سبب شده تا وضعیت توانمندسازی اجتماعی زنان مناسب ارزیابی گردد. همچنین شاخص مهارت و توسعه منابع انسانی با میانگین ۳/۱۲۶ در وضعیت مناسب، شاخص اقتصادی با میانگین ۳/۰۹۶ در وضعیت مناسب، شاخص نهادگرایی و تشکل‌سازی با میانگین ۳/۰۷۷ در وضعیت مناسب و شاخص آموزش و آگاهی بخش با میانگین ۳/۱۰۲ در وضعیت مناسب قرار دارد. در مجموع توانمندی زنان روستایی با میانگین ۳/۱۰۷ با توجه به سطح معناداری به دست آمده و حد بالا و حد پایین که هر دو مثبت هستند مناسب ارزیابی شده است (جدول ۴).

جدول ۴- بررسی وضعیت توانمندسازی زنان در روستاهای شهرستان پلدختر با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

شاخص	مقدار آماره (t)	میانگین عددی	معنی داری	مطلوبیت عدد مورد آزمون = ۳		
				درجه آزادی	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان (۹۵٪) حدبالا حدپایین
اجتماعی	۸/۵۵۸	۳/۱۳۳	۰/۰۰۰	۳۶۴	۰/۱۳۳	۰/۱۸۸ ۰/۰۷۸
مهارت و توسعه منابع انسانی	۶/۲۳۳	۳/۱۲۶	۰/۰۰۰	۳۶۴	۰/۱۲۶	۰/۲۱۲ ۰/۰۷۴
اقتصادی	۷/۱۱۲	۳/۰۹۶	۰/۰۰۰	۳۶۴	۰/۰۹۶	۰/۱۷۸ ۰/۰۶۵
نهادگرایی	۶/۱۱۲	۳/۰۷۷	۰/۰۰۰	۳۶۴	۰/۰۷۷	۰/۱۵۶ ۰/۰۴۸
آموزش و آگاهی بخشی	۷/۵۴۶	۳/۱۰۲	۰/۰۰۳	۳۶۴	۰/۱۰۲	۰/۱۷۹ ۰/۰۵۴
جمع (توانمندسازی زنان)	۷/۱۱۵	۳/۱۰۷	۰/۰۰۰	۳۶۴	۰/۱۰۷	۰/۱۸۱ ۰/۰۵۴



نتایج بررسی‌های میدانی و مشاهدات انجام شده نشان می‌دهد که زنان روستایی در شهرستان پلدختر از نظر درآمد و اشتغال در شرایط مناسبی قرار دارند چرا که بیشتر زنان این منطقه به فعالیت‌های اقتصادی مناسب همچون صنایع دستی و فروش آن، کشاورزی و فروش محصولات آن، راه‌اندازی کسب و کارهای خانگی همچون فروش مواد غذایی، گل‌دوزی و خیاطی به صورت حرفه‌ای، ایجاد کارگاه‌های قالی‌بافی، راه‌اندازی کسب‌وکارهای مرتبط با گردشگری در مناطق گردشگری پذیر و غیره همگی سبب شده تا زنان روستایی در این منطقه از نظر اقتصادی در شرایط مناسبی قرار داشته باشند و از نظر مالی بیشتر مستقل باشند. همچنین از نظر اجتماعی نیز مشاهدات نشان داد که زنان در اکثر انتخابات محلی و سراسری نقش پررنگی دارند به نحوی که علاوه بر شرکت در انتخابات، بسیاری از آن‌ها خود نیز به عنوان کاندیداهای انتخاباتی در شوراهای روستا نیز شرکت می‌نمایند؛ بنابراین نتایج به دست آمده از یافته‌های تحقیق با مشاهدات میدانی و بررسی‌های مستقیم در روستاها تا اندازه بسیار زیادی مطابقت و همخوانی دارد.

بررسی وضعیت کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه

به منظور بررسی وضعیت کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج آزمون نشان داد که سطح معناداری به دست آمده از سطح معناداری ۰/۰۵ کمتر است؛ بنابراین نتایج آزمون به جامعه آماری قابل قبول است. نتایج نشان داد که از میان ۵ شاخص مورد بررسی میانگین به دست آمده برای ۴ شاخص بزرگ‌تر از میانگین مطلوبیت عددی (۳) است و میانگین به دست آمده برای ۱ شاخص دیگر از میانگین مطلوبیت عددی کمتر است. شاخص سلامتی و بهزیستی فردی با میانگین ۳/۱۷۹ بیش‌ترین میانگین را دارد و شاخص کالبدی- فضایی با میانگین ۲/۹۱۰ کم‌ترین میانگین را به خود اختصاص داده است. همچنین شاخص زیست محیطی با میانگین ۳/۱۴۶ در وضعیت مناسب، شاخص اقتصادی با میانگین ۲/۷۴۴ و شاخص اجتماعی با میانگین ۳/۱۱۳ در وضعیت مناسب قرار دارند. در مجموع کیفیت زندگی روستاهای مورد مطالعه با میانگین ۳/۰۹۶ با توجه به سطح معناداری به دست آمده و حد بالا و حد پایین که هر دو مثبت هستند مناسب ارزیابی شده است (جدول ۵).

جدول ۵- بررسی وضعیت کیفیت زندگی در روستاهای شهرستان پلدختر با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

شاخص	مقدار آماره (t)	میانگین عدد	معنی داری	درجه آزادی	مطلوبیت عدد مورد آزمون=۳	
					اختلاف میانگین	فاصله اطمینان (۹۵٪) حدبالا حدپایین
سلامتی و بهزیستی فردی	۸/۵۵۶	۳/۱۷۹	۰/۰۰۰	۳۶۴	۰/۱۷۹	۰/۲۵۷ ۰/۰۹۵
زیست محیطی	۹/۲۲۸	۳/۱۴۶	۰/۰۰۰	۳۶۴	۰/۱۴۶	۰/۲۳۷ ۰/۰۸۹
اقتصادی	۸/۱۱۲	۳/۱۳۴	۰/۰۰۰	۳۶۴	۰/۱۳۴	۰/۱۹۹ ۰/۰۷۹
کالبدی- فضایی	-۴/۳۳۴	۲/۹۱۰	۰/۰۰۰	۳۶۴	-۰/۰۹۰	-۰/۰۶۳ -۰/۱۶۰
اجتماعی	۶/۲۲۳	۳/۱۱۳	۰/۰۰۳	۳۶۴	۰/۱۱۳	۰/۲۲۸ ۰/۰۸۸
جمع (کیفیت زندگی)	۷/۱۱۹	۳/۰۹۶	۰/۰۰۰	۳۶۴	۰/۰۹۶	۰/۱۵۴ ۰/۰۷۸

بررسی‌های میدانی صورت گرفته حاکی از آن است که اشتغال محلی افزایش یافته است، قدرت خرید مردم بهبود پیدا کرده، درآمد و پس انداز روستاییان افزایش یافته است، امکانات بهداشتی و درمانی در روستاها به نسبت قبل بهتر شده است، امنیت فردی و اجتماعی روستاییان بیشتر شده، تعلق خاطر و میل به ماندگاری در روستا در بین روستاییان افزایش یافته است، امکانات آموزشی همچون مدارس در روستاها بهبود یافته است. وضعیت جمع‌آوری زباله‌ها به صورت هفتگی و روزانه گردآوری می‌شود. کیفیت مصالح

ساختمانی و مقاومت ساختمان‌ها بهبود یافته است، معابر اصلی روستاها آسفالت شده و طرح‌های هادی در آن‌ها انجام شده است و مواردی دیگر از این قبیل سبب شده تا وضعیت کیفیت زندگی خانوارهای روستاییان مناسب ارزیابی شود که با نتایج یافته‌های تحقیق نیز همراستا است.

بررسی رابطه بین توانمندسازی زنان و کیفیت زندگی روستایی

به منظور بررسی رابطه بین توانمندسازی زنان روستایی و کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده گردیده است. نتایج آزمون نشان داد که رابطه بین توانمندسازی زنان و ۵ شاخص کیفیت زندگی معنادار است به نحوی که رابطه توانمندسازی با شاخص اقتصادی با مقدار همبستگی ۰/۲۹۳، با شاخص اجتماعی با مقدار همبستگی ۰/۲۷۸، با شاخص زیست محیطی با مقدار همبستگی ۰/۲۵۸، با شاخص کالبدی-فضایی با مقدار همبستگی ۰/۲۴۶، با شاخص سلامت و بهزیستی با مقدار همبستگی ۰/۲۵۰ و به طور کلی با کیفیت زندگی با مقدار همبستگی ۰/۲۶۹ معنادار است. بنابراین رابطه بین توانمندسازی زنان و کیفیت زندگی روستاییان رابطه مستقیم و معنادار است بدین معنی که اگر زنان روستایی توانمند شوند کیفیت زندگی در روستاها نیز بهبود پیدا می‌کند (جدول ۶).

جدول ۶- بررسی رابطه بین توانمندسازی زنان و کیفیت زندگی روستایی با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون

شاخص	کیفیت زندگی					مجموع کیفیت زندگی
	اقتصادی	اجتماعی	زیست محیطی	کالبدی فضایی	سلامت و بهزیستی	
ضریب اسپیرمن	۰/۲۹۳	۰/۲۷۸	۰/۲۵۸	۰/۲۴۶	۰/۲۵۰	۰/۲۶۹
توانمندسازی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
تعداد	۳۶۵	۳۶۵	۳۶۵	۳۶۵	۳۶۵	۳۶۵

بررسی اثرات توانمندسازی زنان بر کیفیت زندگی روستایی

از تحلیل رگرسیون چندمتغیره به منظور بررسی اثرات توانمندسازی زنان بر کیفیت زندگی روستایی استفاده شده است. برای این منظور توانمندسازی زنان به‌عنوان متغیر مستقل و کیفیت زندگی روستایی به‌عنوان متغیر وابسته انتخاب شده است. همان‌گونه که قابل مشاهده است مقدار ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰/۶۹۲ است که مقدار همبستگی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته را نشان می‌دهد. ضریب تعیین نیز برابر با ۰/۶۵۳ است که بیان‌کننده تبیین واریانس و تغییرات متغیر وابسته به‌وسیله متغیر مستقل است. یکی از نقص‌های ضریب تعیین این است که میزان موفقیت مدل را بیش از اندازه واقعی نشان می‌دهد و متغیرهای مستقل و حجم نمونه را خیلی کم در نظر می‌گیرد و تعداد درجات آزادی را حساب نمی‌کند. به همین خاطر از ضریب تعیین تعدیل شده استفاده شده است. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده همان‌طور که مشاهده می‌گردد برابر ۰/۶۲۲ است که بیان‌کننده این است که متغیرهای مستقل ۶۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند و مابقی تغییرات که برابر با ۳۸ درصد است و به مجذور خطا معروف است متأثر از متغیرهای خارج از مدل است (جدول ۷).

جدول ۷- تحلیل واریانس اثرات توانمندسازی زنان بر کیفیت زندگی روستایی

خطای معیار	ضریب تعیین تصحیح شده	ضرب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
۰/۰۳۹	۰/۶۲۲	۰/۶۵۳	۰/۶۹۲

همان‌طور که مشاهده می‌شود کل تغییرات متغیر وابسته به دو صورت رگرسیون و باقیمانده نشان داده شده است. هر چه مقدار باقیمانده کمتر باشد، قدرت توضیحی مدل در توضیح تغییرات متغیر وابسته کمتر است. همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار مجذور رگرسیون بسیار بیشتر از مقدار باقیمانده است که باتوجه به مقدار بالای F که در سطح خطای ۰/۰۱ معنی دار است، می‌توان بیان کرد که مدل دارای قدرت توضیحی بالایی در تبیین متغیرهای وابسته است (جدول ۸).

جدول ۸- تحلیل واریانس مبتنی بر وجود رابطه خطی اثرات توانمندسازی زنان بر کیفیت زندگی روستایی

مؤلفه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آمار F	سطح معنادار
اثر رگرسیون	۹/۲۰۱	۵	۷/۴۴۱	۱۴۶/۳۳۸	۰/۰۰۲
باقیمانده	۲/۱۴۱	۳۵۹	۰/۰۰۲		
جمع	۱۱/۳۴۲	۳۶۴			

نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که سطح معناداری برای تمام متغیرها کمتر از سطح ۰/۰۱ است که این نشان دهنده این است که می‌توان نتایج را به کل جامعه آماری تعمیم داد. مقدار بتای به دست آمده نشان دهنده میزان تأثیر گذاری متغیر مستقل بر متغیر وابسته است که هرچه مقدار بیشتر باشد نشان دهنده تأثیر گذاری بیشتر آن متغیر بر متغیر وابسته است. بنابراین با این توصیف نتایج نشان داد که توانمندسازی زنان روستایی بیش‌ترین تأثیر را بر متغیر اقتصادی کیفیت زندگی با مقدار ضریب بتای ۰/۳۶۸ داشته است و همچنین بر متغیر اجتماعی با مقدار ضریب بتای ۰/۳۱۱، بر متغیر کالبدی فضایی با مقدار ضریب بتای ۰/۲۵۴، بر متغیر سلامت و بهزیستی با مقدار ضریب بتای ۰/۱۹۸ و بر متغیر زیست محیطی نیز با مقدار ضریب بتای ۰/۱۵۲ تأثیر گذار است (جدول ۹).

جدول ۹- ضریب رگرسیون اثرات توانمندسازی زنان روستایی بر کیفیت زندگی روستایی

متغیرها	ضریب استاندارد		ضریب غیر استاندارد		سطح معناداری
	BETA	خطای استاندارد	B	T	
مقدار ثابت	-	۰/۰۶۴	۰/۳۱۱	۵/۴۱۱	۰/۰۵۷
زیست محیطی	۰/۱۵۲	۰/۰۲۴	۰/۱۰۴	۶/۱۱۳	۰/۰۰۰
اقتصادی	۰/۳۶۸	۰/۰۰۸	۰/۳۱۵	۹/۱۴۴	۰/۰۰۰
اجتماعی	۰/۳۱۱	۰/۰۱۱	۰/۲۷۶	۸/۷۷۸	۰/۰۰۰
کالبدی- فضایی	۰/۲۵۴	۰/۰۱۴	۰/۲۰۲	۷/۸۶۶	۰/۰۰۰
سلامت و بهزیستی فردی	۰/۱۹۸	۰/۰۱۷	۰/۱۴۳	۸/۱۱۰	۰/۰۰۰

۵- بحث و فرجام

زنان به‌عنوان نیمی از جمعیت روستایی از دیرباز دوش به دوش مردان در کارهای خانه‌داری، صنایع دستی و کارهای کشاورزی به فعالیت می‌پرداخته‌اند و در همه امورات زندگی همراه مردان بوده‌اند. بنابراین توانمندسازی زنان روستایی نیز گامی مهم در وهله اول کمک به اقتصاد خانوار و رفاه زندگی است و در وهله دوم موجب بهبود کیفیت زندگی خانواده خواهد شد و در آخر منجر به توسعه روستایی می‌شود. همین اساس پژوهش حاضر با هدف بررسی اثرات توانمندسازی زنان روستایی بر کیفیت زندگی در روستاهای شهرستان پلدختر انجام شده است.

نتایج یافته‌های پژوهش بیانگر این است که وضعیت توانمندسازی زنان روستایی در شهرستان پلدختر مطلوب است چرا که از میان پنج شاخص مورد بررسی وضعیت هر پنج شاخص مهارت و توسعه منابع انسانی، اقتصادی، نهادگرایی، آموزش و آگاهی بخشی و اجتماعی در وضعیت مطلوب قرار دارند. براساس نتایج به دست آمده از جمله عواملی که موجب شده توانمندسازی زنان روستایی در منطقه مورد مطالعه

مطلوب ارزیابی شود می‌توان به درآمد نسبی اکثر زنان روستایی، توانایی مالی زنان جهت شروع فعالیت‌های اقتصادی، داشتن شغل مناسب، دسترسی به منابع تولیدی، آگاهی مناسب از قوانین و مقررات، دسترسی به نیروی کار ماهر و باتجربه، برگزاری کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی مرتبط با ایجاد و توسعه کسب و کارهای مختلف، دسترسی به مشاوره، آموزش ضمن خدمت، یکپارچگی و سازگاری بین فعالیت‌ها، وجود سابقه کارآفرینی در خانواده و همکاری نهادها و سازمان‌های مرتبط اشاره نمود.

نتایج یافته‌های پژوهش نشان داد که وضعیت کیفیت زندگی روستاییان نیز در وضعیت مطلوبی قرار دارد و در این رابطه روستاییان مشکلات کمی در زمینه اقتصادی، اجتماعی و کالبدی فضایی دارند. بررسی رابطه بین توانمندسازی زنان روستایی و شاخص‌های کیفیت زندگی روستایی نشان داد که رابطه مستقیم و معناداری بین توانمندسازی با شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی، کالبدی - فضایی و سلامت و بهزیستی فردی برقرار است و می‌توان گفت که بهبود توانمندسازی زنان روستایی موجب بهتر شدن هریک از شاخص‌های کیفیت زندگی روستاییان شود و عدم توانمندسازی زنان نیز نهایتاً منجر به این خواهد شد که کیفیت زندگی روستاییان روبه کاهش یابد. نتایج بررسی اثرات توانمندسازی زنان بر کیفیت زندگی روستایی نشان داد که توانمندسازی زنان روستایی بیش‌ترین تأثیر را بر متغیر اقتصادی کیفیت زندگی داشته است و همچنین بر متغیر اجتماعی، بر متغیر کالبدی فضایی، بر متغیر سلامت و بهزیستی و بر متغیر زیست محیطی نیز تأثیر گذار است.

نتایج کلی یافته‌های پژوهش بر این امر تأکید دارد که توانمندسازی زنان نیازمند آن است که در وهله اول تعصبات بیش از اندازه خانواده‌ها نسبت به زنان در فعالیت‌های اجتماعی کاهش یابد و خانواده‌ها از زنان در این فعالیت‌ها حمایت‌های لازم را انجام دهند و همچنین نهادها و سازمان‌های متولی کارآفرینی به زنان روستایی آموزش‌های لازم در راستای فراگیری کسب‌وکارهایی که در زمان کوتاهی راه‌اندازی شوند بدهند. همچنین تا زمانی که زنان روستایی توانمند نگردند و از ظرفیت‌های بالقوه آنان استفاده نگردد کیفیت زندگی در روستاها بهبود نخواهد یافت و در نهایت توسعه روستایی و از همه مهم‌تر توسعه پایدار روستایی اتفاق نخواهد افتاد؛ بنابراین به‌منظور جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها و ناپایدار نشدن روستاها توانمندسازی زنان روستایی گامی مؤثر و اثرگذار در این راستا است.

بررسی پیشینه تحقیق بیانگر این است که هر کدام از مطالعات انجام شده به نحوی به بررسی عوامل مؤثر بر توانمندسازی زنان و یا کیفیت زندگی روستاییان پرداخته‌اند و هیچ‌کدام از مطالعات انجام شده به بررسی اثرات توانمندسازی زنان روستایی بر کیفیت زندگی روستاییان نپرداخته‌اند و از این حیث این مطالعه جدید است. اما به‌صورت کلی نتایج یافته‌های تحقیق نشان داد که وضعیت کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه مناسب است که با یافته‌های آدمی و همکاران (۲۰۲۰) مطابقت و همخوانی دارد. همچنین نتایج یافته‌های تحقیق با نتایج محمدی و همکاران (۱۴۰۰) که کیفیت زندگی را در در روستاهای مورد مطالعه در سطح متوسط ارزیابی نموده‌اند مطابقت و همخوانی دارد و با نتایج قاسمی و همکاران (۱۴۰۳) که نشان دادند وضعیت روستاهای خیرودکنار، توسکتک، تشه آباد، شریعت آباد در تمامی معیارهای کیفیت زندگی وضعیت مناسب دارند مطابقت و همخوانی دارد. در راستای نتایج تحقیق پیشنهادهای به‌صورت زیر ارائه گردیده است:

- دسترسی به نیروی کار ماهر و باتجربه می‌تواند به زنان در پیشبرد اهدافشان کمک فراوانی نماید و آن‌ها را توانمند نماید.
- برگزاری کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی مرتبط با ایجاد و توسعه کسب و کارهای مختلف گامی مؤثر در راستای فراگیری تکنیک‌ها و تخصص‌های لازم در جهت توانمندسازی مهارت و توسعه منابع انسانی زنان است.
- آموزش ضمن خدمت به زنان روستایی باعث افزایش تخصص و مهارت زنان شده که در نهایت به توانمندسازی زنان منجر می‌گردد.
- گسترش اتحادیه و صنف‌ها باعث می‌شود تا تولیدات زنان به‌صورت منظم و یکجا گردآوری شود و زنان از بابت فروش محصولاتشان دغدغه کمتری داشته باشند.
- دسترسی به بازارهای متعدد می‌تواند به زنان در راستای فروش آسان‌تر تولیداتشان کمک فراوانی نماید و باعث افزایش درآمد زنان گردد و همچنین باعث افزایش انگیزه زنان در راستای کسب و کارها و توانمندسازی آن‌ها می‌شود.

۶- منابع

- اسماعیل پور، منظم علی. (۱۴۰۰). تأثیر گردشگری بر کیفیت زندگی روستاهای سواحل دریای عمان. *تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۳۱(۶۳)، ۳۸۱-۴۰۱. <https://doi.org/10.52547/jgs.21.63.381>
- برقی، حمید، قنبری، یوسف، کمان باز، معصومه، و حسین زاده سورشجانی، نسیم. (۱۴۰۱). تحلیل رابطه سطح شاخص‌های کیفیت زندگی روستاییان و توسعه روستایی: مطالعه موردی بخش جزینک، شهرستان زهک. *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۵۴(۴)، ۱۳۹۷-۱۴۱۲. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2021.312048.1008193>
- بوزرجمهری، خدیجه، و جوانی، خدیجه. (۱۴۰۱). نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در توانمندسازی زنان روستایی (مورد مطالعه: روستاهای شهرستان رشتخوار، استان خراسان رضوی). *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۵۴(۲)، ۷۵۱-۷۳۵. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2021.306861.1008147>
- تاراسی، زهرا، کریم‌زاده، حسین، و آقایی، محسن. (۱۳۹۹). بررسی ارتباط ظرفیت‌سازی و توانمندسازی زنان روستایی: مطالعه موردی شهرستان زنجان. *جغرافیا و توسعه*، ۱۸(۵۸)، ۲۰۳-۲۲۴. <https://doi.org/10.22111/GDIJ.2020.5191>
- جوانشیری، مهدی، عنابستانی، علی اکبر، و سجاسی‌قیداری، حمدالله. (۱۴۰۱). تأثیر تحولات کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های روستایی پیرامون کلان‌شهر مشهد بر کیفیت زندگی روستاییان. *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۷(۲)، ۴۴۹-۴۷۰.
- حجاریان، احمد، قنبری، یوسف، و موحدی، سعید. (۱۴۰۳). تبیین اثرات توانمندسازی محلی روستاییان بر پلتفرم‌های گردشگری خلاق: مطالعه موردی مناطق روستایی شهرستان شاهرود. *جغرافیا و توسعه*، ۲۲(۷۶)، ۱۹۹-۲۲۰. <https://doi.org/10.22111/GDIJ.2024.42034.3393>
- حسین زاده، اشرف، قریشی، محمدباسط، مولایی‌هشتجین، نصراله، و آمار، تیمور. (۱۴۰۱). تحلیل جغرافیایی کیفیت زندگی روستایی با تأکید بر شاخص‌های کالبدی: مطالعه موردی روستاهای شهرستان انزلی. *برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، ۱۲(۴۶)، ۳۰۲-۳۱۵. <https://doi.org/10.30495/JZPM.2022.25171.3671>
- حق پناه، هانیه، و صادقلو، طاهر. (۱۴۰۰). تحلیل نقش بازارهای محلی در توانمندسازی زنان روستایی: مورد شهرستان قائن. *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۱۰(۴)، ۱۸۵-۲۰۸.
- داروگری، شهرام، زیویار، پروانه، و استعلاجی، علیرضا. (۱۴۰۲). بررسی شاخص‌های موثر در کیفیت زندگی روستایی (مطالعه موردی: دهستان عثمانوند- شهرستان کرمانشاه). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۸(۴)، ۲۶۴-۲۵۱.
- زارع شمس‌آبادی، آزاده، فلکی، ملیحه، و بخشی، محمدرضا. (۱۴۰۳). بررسی اثرات مشاغل خانگی بر وضعیت اقتصادی و اجتماعی خانوارهای روستایی. *روستا و توسعه پایدار فضا*، ۵(۳)، ۱۳۱-۱۵۱. <https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7055.1219>
- زینالی عظیم، علی، و کرمی، اسلام. (۱۴۰۰). تعیین‌کننده‌های سطح رفاه و کیفیت زندگی ساکنان روستایی (مورد مطالعه: روستاهای شهرستان ورزقان). *روستا و توسعه پایدار فضا*، ۲(۲)، ۹۵-۱۱۱. <https://doi.org/10.22077/vssd.2021.4792.1045>
- ظفری‌نسب، مریم، گلزاری، زینب، نوریان، محمد، و رضوی، سیدحسن. (۱۴۰۰). فراترکیب عوامل موثر بر توانمندسازی زنان روستایی. *روستا و توسعه*، ۲۴(۹۶)، ۴۷-۶۹. <https://doi.org/10.30490/RVT.2021.351827.1274>
- ظفری‌نسب، مریم، گلزاری، زینب، نوریان، محمد، و رضوی، سیدحسن. (۱۴۰۲). شناسایی و تبیین ابعاد و مولفه‌های توانمندسازی زنان روستایی استان لرستان با استفاده از پژوهش‌های روش‌های آمیخته. *روستا و توسعه*، ۲۶(۱۰۲)، ۲۲۷-۲۵۴. <https://doi.org/10.30490/RVT.2023.359143.1467>
- عظیمی، نرگس، علی‌بیگی، امیرحسین، و پاپزن، عبدالحمید. (۱۴۰۱). الگویی برای توانمندسازی زنان روستایی شهرستان کرمانشاه. *روستا و توسعه*، ۲۵(۱۰۰)، ۶۷-۸۶. <https://doi.org/10.30490/RVT.2021.354399.1354>
- عظیمی، نرگس، علی‌بیگی، امیرحسین، و پاپزن، عبدالحمید. (۱۴۰۲). ارزیابی میزان توانمندی زنان روستایی شهرستان کرمانشاه. *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۵۵(۲)، ۷۷-۹۷. <https://doi.org/10.22059/JHGR.2022.326304.1008332>



علی بیگی، امیرحسین، و تقی بیگی، معصومه. (۱۴۰۲). برنامه ریزی راهبردی توانمندسازی زنان روستایی استان کرمانشاه از طریق کارآفرینی: کاربرد تکنیک Meta-SWOT. پژوهش‌های روستایی، ۱۴(۱)، ۹۰-۱۱۵.

<https://doi.org/10.22059/JRUR.2023.351332.1796>

عینالی، جمشید، فراهانی، حسین، و محمدی، بهاره. (۱۴۰۱). ارزیابی نقش توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی خانوارهای روستایی در راستای کاهش اثرات خشکسالی: مطالعه موردی شهرستان سرپل ذهاب (استان کرمانشاه). جغرافیا و مخاطرات محیطی، ۱۱(۴۱)، ۲۵۵-۲۷۷.

<https://doi.org/10.22067/geoch.2021.68728.1017>

غلامی، محمد، سجاسی قیداری، حمدالله، و عتابستانی، علی اکبر. (۱۴۰۳). تحلیل رابطه زیست‌پذیری مسکن روستایی با کیفیت زندگی روستاییان: مطالعه موردی دهستان زیرکوه در شهرستان زیرکوه. مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۹(۱)، ۷۹-۹۱.

فرمانداری شهرستان پلدختر. (۱۴۰۳). واحد آمار و اطلاعات.

قاسمی، مریم، قریشی، محمدباسط، و بیگدلی، آتوسا. (۱۴۰۳). ارزیابی شاخص‌های کیفیت زندگی در نواحی روستایی (مورد مطالعه: روستاهای بخش مرکزی شهرستان نوشهر). روستا و توسعه پایدار فضا، ۵(۲)، ۱۴۲-۱۶۴.

<https://doi.org/10.22077/VSSD.2024.7095.1221>

گلشنی، معصومه، و شیرینی، نعمت‌اله. (۱۴۰۴). تحلیل راهبردی توسعه کارآفرینی در صندوق‌های اعتبارات خرد زنان روستایی (مورد مطالعه: شهرستان بدره). روستا و توسعه پایدار فضا، ۶(۱)، ۷۳-۹۶.

<https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7319.1231>

مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). سرشماری عمومی نفوس و مسکن استان لرستان.

محمدی، مجید، بابایی، محبوبه، و شکر بیگی، عالیه. (۱۴۰۰). تحلیل کیفیت زندگی در روستاهای شهرستان طارم. مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۶(۳)، ۵۸۳-۵۹۷.

منوچهری، فاطمه، بهرامی، رحمت، پریشان، مجید، و قادری، رضا. (۱۴۰۲). شناخت و تحلیل توانمندسازی سکونتگاه‌های روستایی با تأکید بر توسعه پایدار (مورد مطالعه: دهستان کلاشی شهرستان جوانرود). روستا و توسعه پایدار فضا، ۴(۲)، ۹۰-۱۱۱.

<https://doi.org/10.22077/vssd.2023.5671.1135>

میرعلیجانی، سمانه، و خراسانی، محمدامین. (۱۴۰۰). تحلیل محتوای مقاله‌های علمی پژوهشی حوزه کیفیت زندگی روستایی در ایران (دوره زمانی ۱۳۹۰-۱۳۹۸). جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، ۳۲(۳)، ۳۱-۴۶.

<https://doi.org/10.22108/GEP.2021.123871.13>

نادری مهدی، کریم، امیدنژاد، رضا، و غلامرضایی، سعید. (۱۴۰۲). تحلیل اثرات طرح هادی روستایی بر کیفیت زندگی ساکنین دهستان رازان شهرستان خرم‌آباد. تحقیقات ترویج و توسعه روستایی، ۱(۱)، ۱-۲۰.

<https://doi.org/10.30470/jrdes.2023.708013>

یاسمی، محسن، بهادری جهرمی، ثمینه، خیری، حسن، و دلشاد، عبدالحمید. (۱۴۰۲). شناسایی مؤلفه‌های توانمندسازی زنان شاغل سرپرست خانوار در حوزه جغرافیایی استان ایلام با رویکرد منطقه‌ای. جغرافیا، ۱۳(۵۲)، ۱۶۹-۱۸۳.

<https://doi.org/10.22034/JGEOQ.2022.366615.3905>

References

- Adewumi, I., Badiora, O., & Abiola, B. (2017). Quality of life (QoL) of rural dwellers in Nigeria: A subjective assessment of residents Ikeji-Arakji, Osun-State. *Annals of Ecology and Environmental Science*, 1(1), 69-75. <https://doi.org/10.22259/2637-5338.0101006>
- Ali Beigi, A. H., & Taghi Beigi, M. (2023). Strategic planning for empowering rural women in Kermanshah province through entrepreneurship: Application of Meta-SWOT technique. *Rural Research*, 14(1), 90-115. <https://doi.org/10.22059/JRUR.2023.351332.1796> [in Persian]
- Azimi, N., Ali Beigi, A. H., & Papzan, A. (2022). A model for empowering rural women in Kermanshah County. *Village and Development*, 25(100), 67-86. <https://doi.org/10.30490/RVT.2021.354399.1354> [in Persian]



- Azimi, N., Ali Beigi, A. H., & Papzan, A. (2023). Evaluating the level of empowerment of rural women in Kermanshah County. *Human Geography Research*, 55(2), 77–97. <https://doi.org/10.22059/JHGR.2022.326304.1008332> [in Persian]
- Barghi, H., Ghanbari, Y., Kaman-Baz, M., & Hossein-Zadeh Sureshjani, N. (2022). Analysis of the relationship between the level of indicators of the quality of life of villagers and rural development (Case study: Jazinq district, Zahak county). *Human Geography Research*, 54(4), 1397–1412. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2021.312048.1008193> [in Persian]
- Bień, B., & Bień-Barkowska, K. (2023). Objective drivers of subjective well-being in geriatric inpatients: Mobility function and level of education are general predictors of self-evaluated health, feeling of loneliness, and severity of depression symptoms. *Quality of Life Research*, 25(12), 3047–3056. <https://doi.org/10.1007/s11136-016-1355-x>
- Bozrajmehri, K., & Javani, K. (2022). The role of non-governmental organizations in empowering rural women (Case study: Villages in Rashtkhar city, Khorasan Razavi province). *Human Geography Research*, 54(2), 735–751. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2021.306861.1008147> [in Persian]
- Chen, Y., Sun, G., Guo, X., Chang, Y., Li, Y., & Sun, Y. (2017). Factors affecting public health. *Public Health*, 146, 140–147. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2017.01.012>
- Darugari, S., Ziviari, P., & Estelaji, A. (2023). Study of effective indicators in rural quality of life (Case study: Osmanvand District- Kermanshah County). *Human Settlement Planning Studies*, 18(4), 251–264. [in Persian]
- Diirro, G. M., Seymour, G., Kassie, M., Muricho, G., & Muriithi, B. W. (2018). Women's empowerment in agriculture and agricultural productivity: Evidence from rural maize farmer households in western Kenya. *PLoS ONE*, 13(5), 1–27. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0197995>
- Esmail Pour, M. A. (2021). The impact of tourism on the quality of life of villages on the coast of the Oman Sea. *Applied Research in Geographical Sciences*, 21(63), 381–401. <https://doi.org/10.52547/jgs.21.63.381> [in Persian]
- Fetsch, R. J., Jackman, D. M., & Collins, C. L. (2016). Assessing changes in quality of life and independent living and working levels among AgrAbility farmers and ranchers with disabilities. *Disability and Health Journal*, 9(2), 226–233. <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2015.10.003>
- Forney, J. (2021). Farmers' empowerment and learning processes in accountability practices: An assemblage perspective. *Journal of Rural Studies*, 86, 673–683. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.05.021>
- Ghasemi, M., Qureshi, M. B., & Bigdeli, A. (2024). Evaluation of quality of life indicators in rural areas (Case study: Villages in the central part of Noshahr city). *Village and Sustainable Spatial Development*, 5(2), 142–164. <https://doi.org/10.22077/VSSD.2024.7095.1221> [in Persian]
- Gholami, M., Sejasi Qeidari, H., & Atabestani, A. A. (2024). Analysis of the relationship between the livability of rural housing and the quality of life of villagers: A case study of Zirkuh village in Zirkuh city. *Human Settlement Planning Studies*, 19(1), 79–91. [in Persian]
- Golshani, M., & Shiri, N. (2025). Strategic analysis of entrepreneurship development in rural women's microcredit funds (Case study: Badreh County). *Rural and Sustainable Development*, 6(1), 73–96. <https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7319.1231> [in Persian]
- Hajjarian, A., Ghanbari, Y., & Movahedi, S. (2024). Explaining the effects of local empowerment of villagers on creative tourism platforms, a case study: Rural areas of Shahrood city. *Geography and Development*, 22(76), 199–220. <https://doi.org/10.22111/GDIJ.2024.42034.3393> [in Persian]
- Hammer, J., & Spears, D. (2016). Village sanitation and child health: Effects and external validity in a randomized field experiment in rural India. *Journal of Health Economics*, 48, 135–148. <https://doi.org/10.1016/j.jhealeco.2016.03.003>
- Han, W., Zhang, X., & Zhang, Z. (2019). The role of land tenure security in promoting rural women's empowerment: Empirical evidence from rural China. *Land Use Policy*, 86, 280–289. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2019.05.001>
- Haqpanah, H., & Sadeghloo, T. (2021). Analysis of the role of local markets in empowering rural women (Case study: Qaen County). *Spatial Economics and Rural Development*, 10(4), 185–208. [in Persian]

- Hoque, M. S., Bhattacharjee, H., & Islam, N. (2020). Women empowerment through entrepreneurship development in Bangladesh: A multivariate analysis. *International Journal of Management*, 11(10), 379–392. <https://doi.org/10.34218/IJM.11.10.2020.037>
- Hosseinzadeh, A., Qureshi, M. B., Molaei Hashtjin, N., & Amar, T. (2022). Geographical analysis of rural quality of life with emphasis on physical indicators (Case study: Villages of Anzali County). *Regional Planning*, 12(46), 302–315. <https://doi.org/10.30495/JZPM.2022.25171.3671> [in Persian]
- Javanshiri, M., Anabestani, A. A., & Sejasi Qaidari, H. (2022). The impact of physical-spatial developments in rural settlements around Mashhad metropolis on the quality of life of villagers. *Human Settlement Planning Studies*, 17(2), 449–470. [in Persian]
- Manouchehri, F., Bahrami, R., Parishan, M., & Ghaderi, R. (2023). Understanding and analyzing the empowerment of rural settlements with emphasis on sustainable development (Case study: Kalashi rural district, Javanroud city). *Journal of Rural and Sustainable Spatial Development*, 4(2), 90–111. <https://doi.org/10.22077/vssd.2023.5671.1135> [in Persian]
- Miralijani, S., & Khorasani, M. A. (2021). Content analysis of scientific research articles in the field of rural life quality in Iran (Period 1390–1398). *Geography and Environmental Planning*, 32(3), 31–46. <https://doi.org/10.22108/GEP.2021.123871.132> [in Persian]
- Mohammadi, M., Babaei, M., & Shekarbeigi, A. (2021). Analysis of quality of life in villages of Tarom city. *Human Settlement Planning Studies*, 16(3), 583–597. [in Persian]
- Naderi Mahdei, K., Omidnejad, R., & Gholamrezaei, S. (2023). Analysis of the effects of the rural guidance plan on the quality of life of residents of Razan village, Khorramabad city. *Rural Extension and Development Research*, 1(1), 1–20. <https://doi.org/10.30470/jrdes.2023.708013> [in Persian]
- Nevado-Peña, D., López-Ruiz, V. R., & Alfaro-Navarro, J. L. (2019). Improving quality of life perception with ICT use and technological capacity in Europe. *Technological Forecasting and Social Change*, 148, Article 119734. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.119734>
- Pol Dokhtar County Governorship. (2024). *Statistics and Information Unit*. [in Persian]
- Statistical Center of Iran. (2016). *General population and housing census of Lorestan Province*. [in Persian]
- Tarasi, Z., Karimzadeh, H., & Aghayari, M. (2020). Investigating the relationship between capacity building and empowerment of rural women (Case study: Zanjan city). *Geography and Development*, 18(58), 203–224. <https://doi.org/10.22111/GDIJ.2020.5191> [in Persian]
- Yasemi, M., Bahadori Jahromi, S., Khairi, H., & Delshad, A. (2023). Identifying the components of empowerment of working women who are heads of households in the geographical area of Ilam province with a regional approach. *Geography*, 13(52), 169–183. <https://doi.org/10.22034/JGEOQ.2022.366615.3905> [in Persian]
- Zafarinasab, M., Golzari, Z., Noorian, M., & Razavi, S. H. (2021). Metasynthesis of factors affecting the empowerment of rural women. *Village and Development*, 24(96), 47–69. <https://doi.org/10.30490/RVT.2021.351827.1274> [in Persian]
- Zafarinasab, M., Golzari, Z., Noorian, M., & Razavi, S. H. (2023). Identifying and explaining the dimensions and components of rural women's empowerment in Lorestan province using mixed methods research. *Village and Development*, 26(102), 227–254. <https://doi.org/10.30490/RVT.2023.359143.1467> [in Persian]
- Zare Shamsabadi, A., Falaki, M., & Bakhshi, M. R. (2024). Investigating the effects of home occupations on the economic and social status of rural households. *Village and Sustainable Development of Space*, 5(3), 131–151. <https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7055.1219> [in Persian]
- Zeinali Azim, A., & Karami, I. (2021). Determinants of the level of well-being and quality of life of rural residents (Case study: Villages of Varzeghan County). *Journal of Rural and Sustainable Spatial Development*, 2(2), 95–111. <https://doi.org/10.22077/vssd.2021.4792.1045> [in Persian]
- Żyła, M., & Krzyszkowska, M. (2018). Quality of life and quality of living in rural communes in Poland. *European Countryside*, 10(2), 280–299. <https://doi.org/10.2478/euco-2018-0017>